

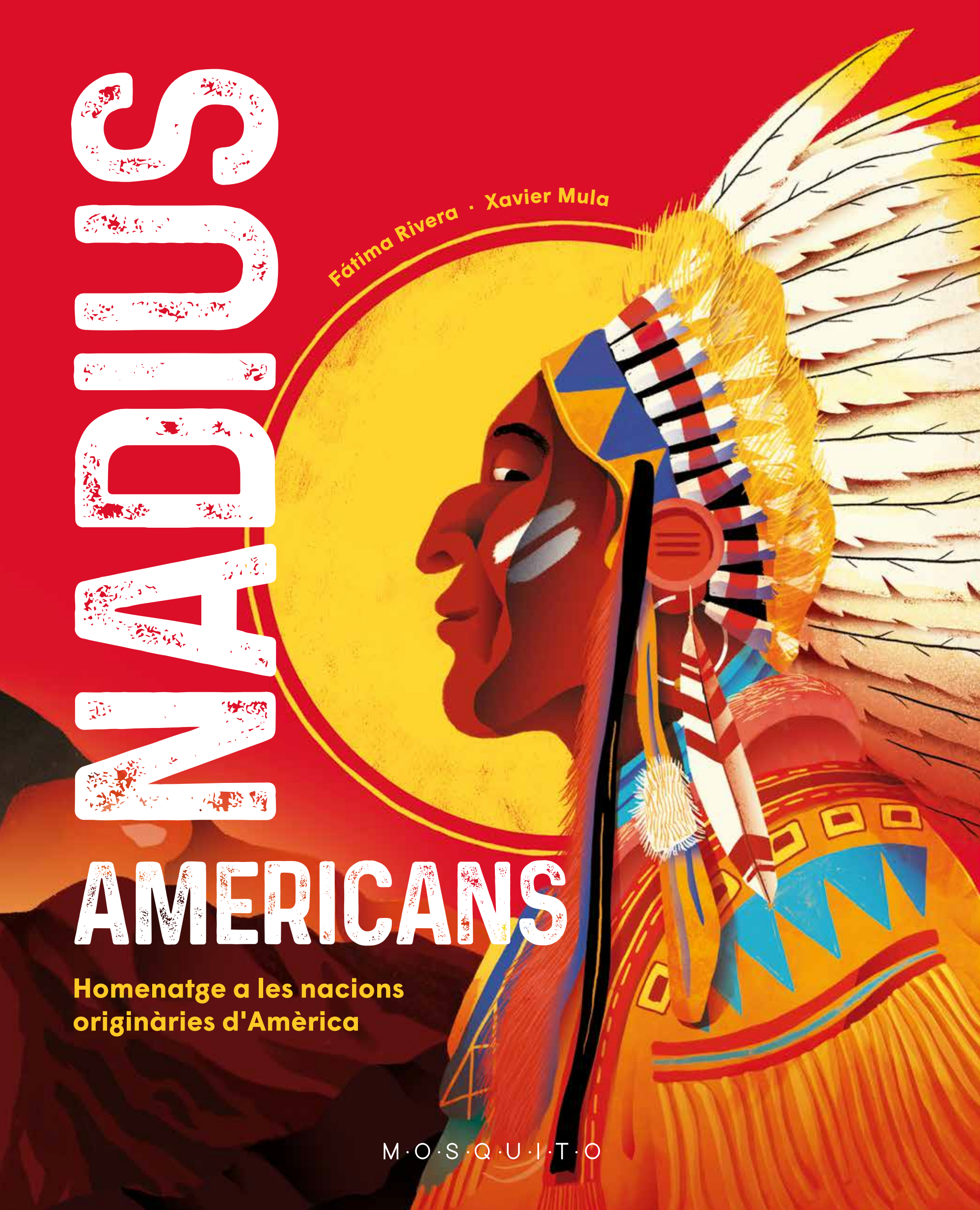
ES US O A N

Fátima Rivera · Xavier Mula

AMERICANS

Homenatge a les nacions
originàries d'Amèrica

M·O·S·Q·U·I·T·O

- ♦ Estimem el paper.
- ♦ Tenim vocació per les coses boniques.
- ♦ Llegim, escrivim i dibuixem el que ens ve de gust.
- ♦ Olorem els llibres, encara que no siguin vells.
- ♦ Ens apassionen les llibreries i els llibreters.
- ♦ Si hi ha talent, publiquem.
- ♦ I fem llibres infantils... o no, això ja no depèn de nosaltres...

© Dels textos, Fátima Rivera 2023

© De les il·lustracions, Xavier Mula 2023

© Mosquito Books Barcelona, SL 2023

Mosquito Books Barcelona, SL
C/ Església 4-10, oficina 2D
08024 Barcelona
info@mosquitobooksbarcelona.com
DL GI 1278-2022

Fabriquem tots els nostres llibres amb paper ecològic.
Som amics dels boscos.

En la realització d'aquest llibre no s'ha maltractat cap animal, però algun ha estat subornat per obtenir la seva ajuda.

Fátima Rivera · Xavier Mula

NADIUS AMERICANS

Homenatge a les nacions originàries d'Amèrica

M·O·S·Q·U·I·T·O

LA VIDA AL NORD: ELS INUITS I LES GRANS MUNTANYES

Els habitants del nord eren coneguts com a inuits o esquimals. Eren pobles que vivien a les zones més fredes de la Terra. A l'hivern construïen les seves cases amb blocs de gel, i a l'estiu feien tendes amb pells de caribú.

COM FER UN IGLÚ:

Es fan servir blocs d'uns 30 cm que s'utilitzen com totxos. L'entrada té forma de túnel. L'interior s'escalfa amb llanternes.

SABIES QUE...?

Quan fa tant de fred, les gotes de suor es congelen i formen una mena de petits cristalls; per això, quan entraven dins de l'iglú havien de procurar no tenir cap gota de suor al cos per evitar tallar-se.

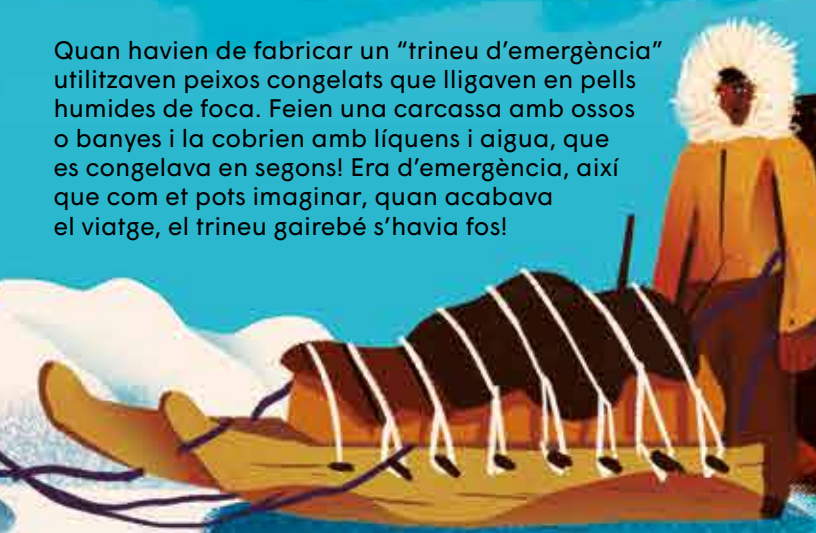
Un dels seus mitjans de transport eren els trineus tirats per gossos. Sempre hi havia un gos guia que liderava el grup. Els gossos també els ajudaven en la caça. Gràcies al seu olfacte, eren capaços de descobrir respiradors de foques, seguir el rastre de bous i ossos polars, i fins i tot, els ajudaven a trobar el majestuós duc blanc!

Quan havien de fabricar un "trineu d'emergència" utilitzaven peixos congelats que lligaven en pells humides de foca. Feien una carcassa amb ossos o banyes i la cobrien amb líquens i aigua, que es congelava en segons! Era d'emergència, així que com et pots imaginar, quan acabava el viatge, el trineu gairebé s'havia fos!

Habitaven les illes Aleutianes, Alaska i el nord del Canadà.

Als boscos del nord-est, les tribus construïen cabanyes amb forma de cúpula -les wigwam-, fetes amb arbres, que cobrien amb escorça o pells d'animals. Al sostre hi feien un forat per a la sortida de fum.

TIPI
Tenda coberta de pell de bisó (feien servir unes 12 peces), que construïen i decoraven les dones índies. La base es fixava al terra amb pals i estaques de fusta. La sortida de fum per a la foguera estava situada al centre de la tenda.

Els indis de les Grans Planes vivien en tipis. La base principal de la seva dieta era la carn dels bisons que caçaven. Però també cultivaven blat de moro i fesols, cotó, carabassa i tabac. Les panotxes de blat de moro que recollien les assecaven i després molien els grans en morters de fusta, per fer farina.

Eren nòmades, amb els canvis d'estació traslladaven el seu poblament i s'instal·laven en terres més fèrtils, prop de rius i boscos.

Alguns arbres, com el bedoll, eren molt importants per als indis, perquè amb la seva escorça construïen pots, recipients i barraques.

Extreïen la saba dels aurons, que posaven en grans olles al foc, per fer una mena de sucre anomenat "xarop".

LA VIDA A LES GRANS PLANES

ALTRES HABITACLES

Les cases s'anomenaven *wickiup*. Estaven fetes amb branques resistents, però flexibles, i recobertes d'herba, malesa o pells.

APATXES DEL SUD-OEST I PAIUTES DE LA GRAN CONCA

ZONA PANTANOSA DE FLORIDA

Les cases s'anomenaven *chickis*. Les construïen damunt d'unes plataformes de fusta elevades de terra, amb les parets cobertes de fulles de margalló. Per evitar els mosquits -els pantans n'estan plens-, fabricaven unes malles amb pell de cérvol. Sense aquestes malles, era impossible dormir!

NAVAJOS

El *hogan* era una casa feta de troncs, amb sostre de volta, i de planta circular o poligonal. Estava dissenyada per a una sola família, i la porta mirava a l'est, orientada cap on surt el sol.

TRIBUS AGRÍCOLES DE LES PLANURIES

Algunes tribus, com els pawnee i els mandan, vivien en poblats, en cases de grans dimensions fetes de terra i construïdes sobre bigues i branques.

IROQUESOS

Els iroquesos construïen grans cabanes en què vivien de sis a deu famílies. Col·locaven trossos d'escorça d'arbre damunt del sostre, com si fossin teules.

INDIS PUEBLO

La *kiva*, usada pels indis pueblo de la zona de Nou Mèxic, era un habitacle subterrani que s'utilitzava per celebrar cerimònies i actes religiosos. S'hi entrava pel sostre, amb una escala, a través d'una trapa.

LA DONA ÍNDIA

En una tribu, les dones eren tan importants com els homes. Tenien tasques diferents, però complementàries. Elles cuinaven, portaven l'aigua al poblat i construïen els tipis. Fabricaven armes i eines, i cosien i adobaven les pells.

A l'Àrtic, les dones inuit mastegaven les pells de foca per estovar-les i fer-les flexibles, però això era molt nociu per a les seves dents i gairebé totes arribaven a la vellesa sense dentadura. Amb aquestes pells feien vestits.

Les dones iroqueses del nord-est eren les propietàries de les cases i de les terres que cultivaven. Tenien molt de poder dins de la tribu, i eren elles les que decidien qui havia de ser-ne el cap!

POCAHONTAS (1595-1617)

Filla del cap dels powhatan, va salvar el capità anglès John Smith de la mort a mans de la seva tribu. Anys més tard, es va casar amb un colon, John Rolfe, amb qui va tenir un fill anomenat Thomas. Va viatjar a Londres amb la família, on va conèixer el rei d'Anglaterra.

SACAJAWEA (1788-1812)

Gràcies a ella, els primers exploradors de l'Oest, Lewis i Clark, van poder comunicar-se amb les tribus que es van anar trobant pel camí. El seu nom apareix en moltes muntanyes, rius i escoles dels Estats Units, i la moneda d'un dòlar porta la seva imatge.

Va fundar una escola perquè els nens indis poguessin aprendre de llegir i escriure. Va fer conferències perquè l'home blanc conegués els costums del seu poble. Va ser la primera indígena en escriure un llibre.

LOZEN (1840-1889)

Guerrera apatxe dels chiricahua. El seu germà la va ensenyar a lluitar i a muntar a cavall. Va ser una de les millors genetes de la seva tribu i també una gran exploradora. Quan els soldats van ocupar les seves terres va ajudar les dones i els nens a creuar el Rio Grande.

ZITKALA-SA (1876-1938)

Filla de pare blanc i mare sioux. Escribia els contes i llegendes del seu poblat, i tocava el violí. A més, va lluitar pels drets dels indis.

SARAH WINNEMUCCA (1844-1891)

Abans que els espanyols hi arribessin, no hi havia cavalls a Amèrica. Els nadius els observaven molt encuriolats: "quin animal deu ser aquest?, i quin nom deu tenir?", es preguntaven. Els indis els anomenaven *sunkawakan*, que vol dir 'gos espiritual'.

ELS CAVALLS

Capturaven els cavalls salvatges amb un llaç que tenia un nus a l'extrem, per subjectar-los. Quan el cavall notava la corda al voltant del coll, renillava, corria i donava coces molt enfurismat. El caçador esperava que el cavall es cansés, i quan es llançava a terra li lligava les potes del davant i la mandíbula.

Per tragar els pals de fusta dels tipis, i altres càrregues pesants, o per transportar els malalts i ancians, els posaven unes estructures de fusta fetes amb dos pals i un arnès, anomenades *travois*.

A les tribus, els nens aprenien a muntar a cavall amb cinc o sis anys. Es convertien en grans genets, capaços de cavalcar sense mans, disparant fletxes amb el seu arc.

Després, acostant-se molt a poc a poc, li posava les mans als ulls mentre li bufava el nas, i li deia, en veu baixa, que estigués tranquil. A partir de llavors, el caçador i el seu cavall ja eren amics.

LES RACES MÉS IMPORTANTS

MUSTANG:

"Animal errant, sense amo". Són cavalls forts però menuts, mesuren aproximadament 1,40 m. Tenen el coll curt i el cap petit. Són ràpids. Sembla ser que descendeixen dels cavalls andalusos.

APPALOOSA:

"Esperit del vent". És el cavall indi per excel·lència, clapejat, amb taques al musell, als ulls, al llom i els cascs ratllats. El seu nom prové del riu Palouse, que travessava el poblat dels nez percé, la tribu que els va criar.

Les nacions que van habitar la meitat nord del continent americà, des del Pol Nord fins a les immenses planúries mexicanes, són les protagonistes d'un dels casos d'espoli i eliminació més injustos de la història de la humanitat.

Perquè abans de l'arribada de l'home blanc, centenars de nacions conviuen en equilibri amb la Terra i la naturalesa, emprant els recursos que necessitaven sense malbaratar l'ecosistema, ja que ells mateixos sentien que formaven part d'una realitat superior.

Coneix els pobles més representatius, els seus líders i la seva història, així com la seva manera de pensar i de viure, i també els seus costums mil·lenaris.

@mosquitobooks
mosquitobooksbarcelona.com

€ 19,95

ISBN 978-84-19095-31-2

9 788419 095312